

ZÁKON

z 30. januára 2019

o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

§ 1

(1) Tento zákon upravuje

- a) podmienky poskytovania ochrany osobám v pracovnoprávnom vzťahu alebo v inom obdobnom vzťahu v súvislosti s oznamovaním kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti¹⁾ (ďalej len "protispoločenská činnosť"),
- b) práva a povinnosti osôb pri oznamovaní protispoločenskej činnosti a
- c) zriadenie, postavenie a pôsobnosť Úradu na ochranu oznamovateľov (ďalej len "úrad").

(2) Týmto zákonom nie je dotknutá povinnosť oznámenia trestného činu alebo prekáženia trestného činu.

(3) Oznamovanie protispoločenskej činnosti sa nepovažuje za porušenie zmluvnej povinnosti zachovávať mlčanlivosť ani za porušenie povinnosti zachovávať mlčanlivosť podľa osobitných predpisov,²⁾ ak ide o povinnosť vyplývajúcu z výkonu zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie a nejde o povinnosť mlčanlivosti v súvislosti s ochranou utajovaných skutočností, poštového tajomstva, bankového tajomstva, telekomunikačného tajomstva alebo daňového tajomstva, ochranou dôverných štatistických údajov, nejde o povinnosť mlčanlivosti v súvislosti s poskytovaním a sprístupňovaním údajov zo zdravotnej dokumentácie, o povinnosť mlčanlivosti príslušníkov spravodajských služieb alebo o povinnosť mlčanlivosti pri poskytovaní právnych služieb.

(4) Nikto nesmie hroziť odvetným opatrením alebo postihovať odvetným opatrením oznamovateľa alebo

- a) blízkú osobu oznamovateľa,
- b) fyzickú osobu - podnikateľa alebo právnickú osobu, ktorú oznamovateľ ovláda, v ktorej má účasť, v ktorej vykonáva funkciu člena orgánu právnickej osoby, alebo pre ktorú vykonáva pracovnú činnosť,

¹⁾ § 3 písm. b) a c) zákona č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

²⁾ Napríklad § 10 ods. 2 zákona č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii, § 11 ods. 2 písm. k) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení zákona č. 164/2008 Z. z.

- c) fyzickú osobu - podnikateľa alebo právnickú osobu, ktorá ovláda právnickú osobu, v ktorej má oznamovateľ účasť alebo v ktorej vykonáva funkciu člena orgánu právnickej osoby,
- d) osobu, ktorá oznamovateľovi poskytla pomoc v súvislosti s oznámením, a
- e) zodpovednú osobu alebo osobu, ktorá sa podieľa na plnení úloh zodpovednej osoby.

(5) Oznamovateľ a osoba podľa odseku 4 písm. a) až e) sa nemôže vzdať práva na ochranu pred postihom odvetným opatrením.

§ 2

Na účely tohto zákona sa rozumie

- a) oznamovateľom fyzická osoba, ktorá v dobrej viere urobí oznámenie orgánu príslušnému na prijatie oznámenia alebo zamestnávateľovi; za oznamovateľa sa považuje aj fyzická osoba, ktorá v dobrej viere
 - 1. urobí oznámenie a jej pracovnoprávny vzťah alebo iný obdobný vzťah sa skončil, ak sa dozvedela informácie o protispoločenskej činnosti počas trvania tohto pracovnoprávneho vzťahu alebo iného obdobného vzťahu,
 - 2. urobí oznámenie a jej pracovnoprávny vzťah alebo iný obdobný vzťah ešte nevznikol, ak sa dozvedela informácie o protispoločenskej činnosti počas výberového konania alebo v rámci predzmluvných vzťahov,
 - 3. urobila oznámenie anonymne a jej totožnosť bola odhalená,
 - 4. zverejnila informácie o protispoločenskej činnosti, ktoré sa dozvedela počas výberového konania alebo v rámci predzmluvných vzťahov a jej pracovnoprávny vzťah alebo iný obdobný vzťah ešte nevznikol alebo počas trvania pracovnoprávneho vzťahu alebo iného obdobného vzťahu alebo po skončení pracovnoprávneho alebo iného obdobného vzťahu z dôvodu, že
 - 4a. urobila oznámenie prostredníctvom vnútorného systému preverovania oznámení a nebola oboznámená s výsledkom preverenia podľa § 10 ods. 8, alebo neboli prijaté vhodné opatrenia podľa § 10 ods. 8 a následne urobila takéto oznámenie orgánu príslušnému na prijatie oznámenia a nebola v primeranej lehote oboznámená so stavom preverovania alebo s výsledkom preverenia,
 - 4b. urobila oznámenie orgánu príslušnému na prijatie oznámenia a nebola v primeranej lehote oboznámená so stavom preverovania alebo s výsledkom preverenia,
 - 4c. je dôvodná obava, že protispoločenská činnosť môže predstavovať bezprostredné alebo zjavné ohrozenie verejného záujmu, alebo
 - 4d. je dôvodná obava, že v prípade urobienia oznámenia orgánu príslušnému na prijatie oznámenia by jej hrozil postih alebo vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu hrozí, že orgány na prijatie oznámenia nezabezpečia nestranné a nezávislé preverenie skutočností uvedených v oznámení,

- b) oznámením uvedenie skutočností, o ktorých sa fyzická osoba dozvedela v súvislosti s pracovnoprávnym vzťahom alebo iným obdobným vzťahom a ktoré sa týkajú protispoločenskej činnosti,
- c) kvalifikovaným oznámením oznámenie, ktoré môže prispieť alebo prispelo k objasneniu závažnej protispoločenskej činnosti alebo k zisteniu alebo k usvedčeniu jej páchatel'a,
- d) závažnou protispoločenskou činnosťou
1. trestné činy podľa § 168, § 170, § 170b, § 177, § 212, § 213, § 217, § 221, § 226, § 233a, § 237 až 240, § 243, § 243a, § 247, § 247d, § 251a, § 252 až 254, § 261 až 263, § 266 až 268, § 271, § 278a, § 283, § 299a, § 302, § 305, § 326 až 327a, § 328 až 336b, § 336d, § 348, § 352a alebo § 374 Trestného zákona,
 2. trestný čin, za ktorý Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou dva roky,
 3. správny delikt, za ktorý možno uložiť pokutu s hornou hranicou určenou výpočtom, alebo
 4. správny delikt, za ktorý možno uložiť pokutu s hornou hranicou vo výške najmenej 30 000 eur,
- e) pracovnoprávnym vzťahom pracovný pomer, dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, štátnozamestnanecký pomer alebo služobný pomer,
- f) iným obdobným vzťahom najmä výkon práv súvisiacich s účasťou, správou alebo riadením v právnickej osobe, činnosť osoby vykonávajúcej funkciu člena orgánu právnickej osoby, činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, výkon práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvy, ktorej predmetom je dodanie tovaru, uskutočnenie stavebných prác alebo poskytnutie služby, odborná prax, absolventská prax, aktivačná činnosť, dobrovoľnícka činnosť,
- g) orgánom príslušným na prijatie oznámenia úrad, prokuratúra alebo správny orgán príslušný na konanie o správnom delikte, ktorý je závažnou protispoločenskou činnosťou podľa § 2 písm. d) bodu 3 a 4 alebo príslušná inštitúcia, orgán, úrad alebo agentúra Európskej Únie,
- h) dotknutou osobou fyzická osoba alebo právnická osoba, proti ktorej oznámenie smeruje,
- i) zamestnávateľom osoba, ktorá zamestnáva najmenej jednu fyzickú osobu v pracovnoprávnom vzťahu,
- j) orgánom verejnej moci
1. štátny orgán, obec, vyšší územný celok,
 2. právnická osoba zriadená zákonom a právnická osoba zriadená štátom, obcou alebo vyšším územným celkom podľa osobitného predpisu,³⁾

³⁾ § 21 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
 § 1 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

3. právnická osoba s majetkovou účasťou osoby uvedenej v prvom bode alebo v druhom bode,
 4. právnická osoba, ktorej zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach v oblasti verejnej správy,
- k) konaním v dobrej viere konanie fyzickej osoby, ktorá vzhľadom na okolnosti, ktoré sú jej známe, a vedomosti, ktoré v čase oznámenia má, sa odôvodnene domnieva, že uvádzané skutočnosti sú pravdivé; v pochybnostiach sa konanie považuje za konanie v dobrej viere, dovtedy, kým sa nepreukáže opak,
- l) odvetné opatrenie je konanie alebo opomenutie konania v súvislosti s pracovnoprávnym alebo iným obdobným vzťahom oznamovateľa vyvolané oznámením alebo zverejnením informácií o protispoločenskej činnosti a ktoré oznamovateľovi alebo osobe podľa § 1 ods. 4 písm. a) až e) spôsobilo alebo môže spôsobiť neopodstatnenú ujmu; odvetným opatrením podľa predchádzajúcej vety je najmä
1. výpoveď alebo okamžité skončenie pracovného pomeru,
 2. skončenie v skúšobnej dobe alebo nepredĺženie pracovného pomeru na dobu neurčitú,
 3. odvolanie, preradenie na nižšiu pozíciu alebo odmietnutie povýšenia,
 4. zmena pracovných povinností, miesta výkonu práce alebo zmena pracovného času,
 5. zníženie mzdy, nepriznanie odmeny alebo osobného príplatku,
 6. neposkytnutie odbornej prípravy,
 7. disciplinárne opatrenie,
 8. nátlak, zastrašovanie alebo obťažovanie,
 9. poškodzovanie dobrej povesti,
 10. odstúpenie od zmluvy o dodávke tovarov a služieb,
 11. zrušenie licencie alebo povolenia.

Vnútorý systém preverovania oznámení

§ 10

(1) Zamestnávateľ, ktorý zamestnáva najmenej 50 zamestnancov, zamestnávateľ, ktorý poskytuje finančné služby, služby v oblasti bezpečnosti dopravy alebo služby v oblasti životného prostredia, a zamestnávateľ, ktorý je orgánom verejnej moci, ktorý zamestnáva najmenej päť zamestnancov, je povinný určiť organizačnú zložku alebo osobu v rámci svojej organizácie, ktorá plní úlohy zamestnávateľa podľa odsekov 5 až 8 a § 11 ods. 1 (ďalej len "zodpovedná osoba"). Zodpovedná osoba musí mať odborné predpoklady na plnenie úloh podľa tohto zákona. V obci a vo vyššom územnom celku je zodpovednou osobou hlavný kontrolór.

(2) Na základe zmluvy so zamestnávateľom môže v zamestnávateľovom mene prijímanie a potvrdenie oznámení vykonávať aj iná osoba, ktorá nie je jeho zamestnancom. Osoba podľa prvej vety môže vykonávať aj preverovanie oznámení v mene zamestnávateľa, ktorý nie je orgánom verejnej moci a ktorý zamestnáva menej ako 250 zamestnancov; tým nie je dotknutá povinnosť podľa odseku 1.

(3) Zamestnávateľ podľa odseku 1, ktorý je orgánom verejnej moci, plní úlohu podľa odseku 9 a prostredníctvom zodpovednej osoby plní úlohy podľa odsekov 5 až 8 a § 11 ods. 1 aj vo vzťahu k rozpočtovej organizácii a príspevkovej organizácii, ktoré sú v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti, vo vzťahu k štátnemu podniku, ktorého je zakladateľom, vo vzťahu k fondu, ktorý je v jeho správe, a vo vzťahu k akciovej spoločnosti so 100% majetkovou účasťou štátu, ku ktorej vykonáva akcionárske práva, ak táto právnická osoba zamestnáva menej ako 50 zamestnancov.

(4) Zamestnávateľ podľa odseku 1 je povinný umožniť zodpovednej osobe nezávislé plnenie jej úloh, pričom zodpovedná osoba je viazaná len pokynmi štatutárneho orgánu zamestnávateľa alebo štatutárneho orgánu materskej spoločnosti, ak nie je zodpovednou osobou priamo štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu. Zodpovedná osoba môže plniť aj iné úlohy a povinnosti ako podľa odsekov 5 až 8 a § 11 ods. 1; zamestnávateľ je povinný zabezpečiť, aby žiadna z týchto iných úloh alebo povinností nevedla ku konfliktu záujmov. Zamestnávateľ podľa odseku 1 nesmie zodpovednú osobu postihovať za výkon jej úloh; ak je zodpovednou osobou organizačná zložka, nesmie postihovať zamestnancov, ktorí sú do nej zaradení. Zamestnávateľ podľa odseku 1 je povinný poskytnúť zodpovednej osobe pri plnení jej úloh potrebnú súčinnosť; najmä je povinný jej poskytnúť dostatočné prostriedky potrebné na plnenie týchto úloh a prístup k osobným údajom a dokumentom. Zamestnávateľ podľa odseku 1 je tiež povinný priebežne zabezpečovať udržiavanie odborných predpokladov zodpovednej osoby.

(5) Označenie zodpovednej osoby a spôsoby podávania oznámení musia byť zverejnené a pre všetkých zamestnancov prístupné obvyklým a bežne dostupným spôsobom tak, že najmenej jeden spôsob podávania oznámení musí byť prístupný nepretržite. Ak sa oznámenie môže urobiť ústne, oznamovateľ môže požiadať o osobné stretnutie v primeranej lehote. Zamestnávateľ podľa odseku 1 je povinný sprístupniť informácie o postupoch urobienia oznámenia orgánu príslušnému na prijatie oznámenia, o možnostiach ochrany podľa § 3, § 5 a 12 a o vnútornom systéme preverovania oznámení v stručnej, zrozumiteľnej, jasne formulovanej a ľahko dostupnej forme; je tiež povinný uľahčovať podávanie oznámení.

(6) Zamestnávateľ podľa odseku 1 potvrdí prijatie oznámenia do siedmich dní od jeho prijatia. Za preverenie oznámenia sa považuje aj postúpenie vecí na vybavenie podľa Trestného poriadku alebo osobitných predpisov.⁷⁾

⁷⁾ Napríklad zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 10/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov.

(7) Zamestnávateľ podľa odseku 1 je povinný pri prijímaní, preverovaní a evidencii oznámení zachovávať mlčanlivosť o totožnosti oznamovateľa a totožnosti dotknutej osoby; na poskytnutie informácie o totožnosti oznamovateľa je potrebný jeho písomný súhlas. Prvou vetou nie je dotknutá povinnosť poskytnúť informácie o totožnosti oznamovateľa a informácie o totožnosti dotknutej osoby na účely trestného konania alebo konania o správnom delikte podľa osobitných predpisov.7)

(8) Zamestnávateľ podľa odseku 1 je povinný preveriť oznámenie a oznámiť oznamovateľovi výsledok preverenia oznámenia a opatrenia, ak sa prijali na základe preverenia oznámenia do 90 dní od potvrdenia prijatia oznámenia alebo ak sa prijatie oznámenia nepotvrdilo, do 90 dní od uplynutia siedmich dní od prijatia oznámenia. Ak výsledkom preverenia oznámenia je postúpenie vecí na vybavenie podľa Trestného poriadku alebo osobitných predpisov, zamestnávateľ podľa odseku 1 je povinný o tejto skutočnosti vopred informovať oznamovateľa; to neplatí, ak by informovaním oznamovateľa mohlo byť zmarené prešetrenie oznámenia. Zamestnávateľ podľa odseku 1 je povinný vyžiadať si výsledok vybavenia v rozsahu, ako to umožňuje osobitný predpis a do desiatich dní od doručenia tohto výsledku s ním oboznámiť oznamovateľa.

(9) Zamestnávateľ podľa odseku 1 je povinný vydať vnútorný predpis, v ktorom určí podrobnosti o

- a) podávaní oznámení,
- b) preverovaní oznámení a oprávneniach zodpovednej osoby pri preverovaní oznámení,
- c) zachovaní mlčanlivosti o totožnosti oznamovateľa a totožnosti dotknutej osoby,
- d) evidovaní oznámení podľa § 11 ods. 1,
- e) oboznamovaní oznamovateľa s výsledkom preverenia jeho oznámenia,
- f) spracúvaní osobných údajov uvedených v oznámení,
- g) prijímaní opatrení na odstránenie nedostatkov zistených pri preverovaní oznámení a o komunikácii s oznamovateľom vo veci týchto opatrení,
- h) prijímaní opatrení proti bráneniu v oznamovaní protispoločenskej činnosti.

(10) Zamestnávateľ podľa odseku 1 je povinný prijať opatrenie voči zamestnancovi, ktorý bráni urobeniu oznámenia alebo vedeniu evidencie oznámení.

(11) Zamestnávateľ podľa odseku 1 má pri výkone kontroly podľa § 13 ods. 6 písm. b) a c) povinnosť predložiť úradu správu o opatreniach prijatých na odstránenie zistených nedostatkov.

§ 11

(1) Zamestnávateľ podľa § 10 ods. 1 je povinný počas troch rokov odo dňa doručenia oznámenia viesť evidenciu oznámení v rozsahu

- a) dátum doručenia oznámenia,

- b) meno, priezvisko a pobyt oznamovateľa, ak nejde o anonymného oznamovateľa,
- c) predmet oznámenia,
- d) výsledok preverenia oznámenia,
- e) dátum skončenia preverenia oznámenia.

(2) S ohľadom na najnovšie poznatky, náklady na vykonanie opatrení a účel vnútorného systému preverovania oznámení je zamestnávateľ podľa § 10 ods. 1 povinný prijať vhodné technické a organizačné opatrenia na zabezpečenie a preukázanie toho, že vnútorný systém preverovania oznámení sa vykonáva v súlade s týmto zákonom.

§ 23

(1) Na Slovenskú informačnú službu, Vojenské spravodajstvo a Národný bezpečnostný úrad a ich príslušníkov sa vzťahujú len § 1, 2, 10 a 11. Pri plnení povinností podľa § 10 ods. 8 Slovenskou informačnou službou a Vojenským spravodajstvom nesmie byť ohrozený záujem spravodajskej služby.

(2) Dozor nad dodržiavaním tohto zákona vo vzťahu k Slovenskej informačnej službe, Vojenskému spravodajstvu a Národnému bezpečnostnému úradu vykonáva národná rada podľa osobitného predpisu.¹⁸⁾

Oznámenie o protispoločenskej činnosti podľa tohto zákona je možné Vojenskému spravodajstvu podať:

písomne na adresu: ***Vojenské spravodajstvo***
Námestie generála Viesta 2
832 47 BRATISLAVA

s označením na obálke:

„OZNÁMENIE O PROTISPOLOČENSKEJ ČINNOSTI – NEOTVÁRAŤ – OZ“

alebo e-mailom: ***protispolocenska.cinnost.oz@mosr.sk***

¹⁸⁾ § 60 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení zákona č. 215/2004 Z. z.